

پیشینه پژوهشی

پیش از آن در چند مرحله پروفسور ارنست هرتزفلد به بررسی و شناسایی مجموعه پرداخته و پس از شناسایی و تهیه مدارک، در سال ۱۹۳۰ گروه اعزامی از دانشگاه شیکاگو شروع به حفاری در تخت جمشید نمود. پس از ۴ سال پروفسور هرتزفلد گروه را حفاریهای هیات ترک کرده و به جای ایشان دکتر اریک اف. اشمیت به سرپرستی هیات گماشته شد دانشگاه شیکاگو تا سال ۱۹۳۸ ادامه یافت. پس از پایان فعالیت این گروه، اداره کل باستان شناسی ایران به فعالیت در این مجموعه مشغول شد و بنگاه تحقیقات علمی تخت جمشید به سرپرستی مرحوم علی سامی کارهای مطالعاتی و اجرایی را در دست گرفت. این دوره که تا سال ۱۹۶۳ میلادی ادامه داشت با فعالیتهای حفاری و مرمت توسط متخصصان ایرانی مانند آقایان علی تجویدی و فریدون توللی همراه بود. در سال ۱۹۶۳ گروه باستان شناسی و مرمت ایزمئو از ایتالیا با سرپرستی پروفسور توجی در اینجا شروع به کار نمود که در این گروه جوزپه تیلیا و همسرش آن بریت تیلیا در زمینه مرمت به کمک متخصصان و استادکاران ایرانی و ایتالیایی فعالیت میکردند. در این دوره کارهای مرمتی بسیار زیادی در طول ۱۵ سال تا ۱۹۷۸ و انقلاب اسلامی صورت گرفت. پس از انقلاب فعالیتهای مختلف مرمتی و ساختمان سازی در محوطه تخت جمشید و اطراف انجام شد. در این دوره ابتدا سازمان ملی حفاظت آثار باستانی و سپس سازمان میراث فرهنگی کشور به فعالیت پرداختند. در سال ۱۳۸۰ هجری پروژه پارسه - پاسارگاد و سپس با تغییر نام به بنیاد پژوهشی پارسه پاسارگاد در سال ۸۱، مشغول به مطالعه و بررسی در این محوطه و دیگر محوطه های جلگه مرودشت نموده است. البته به جز این دوره ها، اسناد دیگری نیز از قرن نوزدهم و ابتدای قرن بیستم به شکل طراحی و عکس وجود دارد که تنها مستند سازی بوده و دخالتی در آنها روی نداده و یا قابل تشخیص نیست.

دوره فعالیتهای ارنست هرتزفلد 1-

در این دوره که از ابتدای دهه ۱۹۳۰ میلادی و پس از بررسیهای مقدماتی هرتزفلد در دهه قبل شروع می شود حفاری بر روی صفا پارسه آغاز میگردد و در طول ۴ سالی که هرتزفلد به عنوان مسوول گروه اعزامی دانشگاه شیکاگو فعالیت میکرد بخشهای مهمی از بناهای روی صفا مانند پلکان شرقی کاخ آپادانا و پلکان در کنار . شمالی کاخ سه دروازه و همچنین لوحهای طلا و نقره تخت جمشید را از زیر خاک بیرون می آورد آن می توان به بازسازی کاخ حرمسرای خشایارشا (در حال حاضر موزه و پژوهشکده) توسط فردریش کرفتر اشاره کرد.

دوره فعالیت اریک اشمیت 2-

در حقیقت میتوان این دوره را ادامه دوره کاری هرتزفلد قلمداد کرد. در این دوره پس از بازگشت هرتزفلد به کشورش و انتساب اشمیت به جای او، عملیات حفاری در بقیه بناهای صفا و چند محل در اطراف آن ادامه یافت. از کارهای مهم اشمیت می توان به خاکبرداری بنای خزانه، کار مرمتی روی پلکان شمالی آپادانا و همچنین تراشیدن دیوارهای، انتشار سه جلد کتاب ارزشمند درباره تخت جمشید و حفاریهای آن اشاره کرد. خشتی تاریخی و شیوه فعلی ایجاد پوشش آجری روی بقایای این دیوارها متعلق به این دوره است.

موسسه باستان شناسی ایران 3-

در این دوره پس از رفتن گروه موسسه خاور شناسی دانشگاه شیکاگو، سرپرستی مستقیم عملیات حفاری و مرمت به عهده متخصصان ایرانی قرار گرفت. در این دوره کسانی مانند محمد تقی مصطفوی، حسین بصیری، علی سامی و فریدون توللی به فعالیت پرداخته اند که بسیاری از عملیات حفاری و مرمت در تخت جمشید به ایندوره و به خصوص زمان فعالیت علی سامی برمی گردد. متأسفانه از این دوره تصاویر مناسبی در دست نیست تا بتوان به شکلی گویا این دوره را مورد بررسی قرار داد.

ایزمنو 4-

در این دوره که از سال ۱۳۴۳ هجری آغاز می شود گروه ایتالیایی هیزمنو شروع به عملیات مرمتی در تخت جمشید نمود. از کارهای مهم این دوره می توان به آناستیلوز سنگهای پلکان ورودی، برپایی مجدد ستون جنوب شرقی و سنگ درگاه شرقی دروازه ملل، آناستیلوز جرز غربی دروازه ناتمام، آناستیلوز گاو نگهبان جرز غربی ایوان صد ستون و ستون کامل ایوان شمالی صد ستون و بیش از ۲۰ مورد دیگر در بناهای روی صفا

اشاره کرد.

پس از انقلاب 5- در این دوره با رفتن متخصصان خارجی، ادامه فعالیتها توسط ایرانیان ادامه یافت. در این دوره علیرغم کمبود امکانات عملیات مرمتی به شکلی گسترده ادامه یافت اما به دلایلی اسناد بسیار کمی از این دوره وجود دارد. از کارهای مهم این دوره می توان به احداث سقف حفاظتی بر روی پلکان شرقی آپادانا و شمالی شورا و همچنین مرمت بخشهای مختلف صفا اشاره نمود.

بنیاد پژوهشی پارسه- پاسارگاد 6- در این دوره که از تابستان ۱۳۸۰ آغاز شده، فعالیتهایی از قبیل مستند نگاری مرمتیهای گذشته، بررسی وضعیت فعلی مجموعه از لحاظ فرسایش و راهکارهای مناسب برای آن و بررسی های باستان شناسی، مرمت، زمین شناسی و ... در حال انجام است.

source:

<http://www.persepolis.ir/bonyad/farsi/index.asp?main=119&keysub=119&parent=2&branch=2>